

are presented in the given article, as well as the translation transformations which are used by the translators. This research enabled the identification of the most productive method of translating compound words. It turned out to be calque. The modulation method was used less frequently.

Keywords: morphological derivation, compound, translation transformation, translation method, equivalence.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ortner L., Müller-Bollhagen E. Substantivkomposita (Komposita und kompositionsähnliche Strukturen 1) Deutsche Wortbildung: Typen und Tendenzen der deutschen Gegenwartssprache; eine Bestandsaufnahme des Instituts für Deutsche Sprache, Forschungsstelle Innsbruck. Vierter Hauptteil Sprache der Gegenwart, Bd. LXXIX. Berlin; New York: de Gruyter, 1991. 863 s.
2. Володіна Т. С., Радзін В. М. Словоскладання іменників у німецькій та українській мовах. *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]*. Сер.: Філологічна. 2013. Вип. 37. С. 70–73.
3. Вашунин В. С. Субстантивные сложные слова в немецком. М.: Высшая школа, 1990. 158 с.
4. Карабан В. Р. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську. Вінниця: Нова книга, 2003. 126 с.

УДК : 811.111:004.738.1(086.8):(811.161.2'37:641)

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НОМІНАЦІЇ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ ТА СТРАВ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ YOUTUBE ДИСКУРСІ

А. Ю. Роллер, О. О. Залужна

Анотація. Стаття присвячена аналізу структурних та семантичних особливостей номінації продуктів харчування та страв. Кулінарний дискурс – це особливий вид масової комунікації, який характеризує всю систему харчового процесу, що складається з таких етапів: обробка харчової продукції, підготовка харчової продукції до приготування, процес приготування та споживання їжі. Дослідження здійснюється на матеріалі відеофайлів, розміщених на відеохостингу YouTube. Їжа є однією з найпопулярніших тем у створенні контенту у сфері цифрового маркетингу. У рамках аналізу було виокремлено такі структурні типи кулінаронімів: похідні та непохідні; а також 4 основні семантичні групи: їжа рослинного походження, їжа тваринного походження, зернові культури та вироби з борошна, напої.

Ключові слова: дискурс, кулінарний дискурс, кулінароніми, структура, семантика, похідні, непохідні слова.

1. Вступні зауваження

Кулінарний дискурс, як показує практика сучасних ЗМІ, користується великим попитом у аудиторії, адже сфера харчування – один із найважливіших факторів людського життя. У лінгвістичних працях останніх років дискурс вивчається як багатовимірне явище з урахуванням когнітивних, етнопсихологічних, культурних, соціальних, політичних та інших факторів [1].

У сучасній лінгвістиці немає єдиної думки щодо визначення терміну «дискурс». Однак у більшості праць вітчизняних та зарубіжних учених існує традиція, за якою «дискурс» розуміється як цілісний мовленнєвий твір у різноманітті його когнітивно-комунікативних функцій. Наприклад, Т. ван Дейк інтерпретує дискурс як комунікативну подію (єдність мовної форми, значення та дії), відтворену учасниками спілкування; подію, в якій не тільки мова бере участь у її фактичному використанні, але й ті психічні процеси, які неминує супроводжувати процес спілкування [2, с. 69].

У цій науковій розвідці за робоче прийняте наступне визначення: дискурс – це складне комунікативне явище, мова в поєднанні з її екстралінгвістичними властивостями, що має соціально обумовлену подієву спрямованість.

Актуальність даної роботи зумовлена потребою дослідження структури одиниць на позначення продуктів харчування та страв в англійськомовному YouTube дискурсі.

Об'єктом дослідження є кулінароніми на позначення продуктів харчування та страв. **Предметом** дослідження є структурні особливості кулінаронімів в англійськомовному YouTube дискурсі.

Мета даної роботи полягає у проведенні аналізу структури кулінаронімів в англійськомовному YouTube дискурсі.

Матеріалом дослідження слугують 220 лексем на позначення назв продуктів харчування, відібрані методом суцільної вибірки з відео англійськомовних відеоблогерів, розміщених на відповідних YouTube каналах, серед яких зокрема Sam the Cooking Guy, It Doesn't Taste Like Chicken, Man About Cake, Food Wishes та Emily Leary, A Mummy Too.

2. Теоретичні засади дослідження

У рамках сучасних досліджень різноманітних дискурсивних практик важливе місце займає вивчення дискурсів, що мають безпосереднє відношення до понятійної сфери *ЇЖА*. На думку Ю. Половинчак, сьогодні проблема вивчення гастрономічних практик формує галузь соціокультурних досліджень, тематизованих як «харчові дослідження» та об'єднує істориків, етнографів, антропологів, соціологів, які розглядають їжу як соціокультурне явище, симбіоз історичного, соціального та культурного контекстів [3, с. 94]. Тому цілком природно, що в останні роки ХХ століття на порядку денному мовознавців постає нагальна потреба вивчення кулінарного дискурсу.

Безумовно, кулінарний дискурс заслуговує на належну увагу науковців, на ретельне, систематичне та всебічне дослідження, оскільки харчування – передусім споживання їжі – відіграє важливу роль у житті людини, підтримує її існування як біологічної істоти.

Зауважимо, що на сьогоднішній день загальна назва дискурсу, пов'язаного з концептуальною сферою *ЇЖА*, так і не з'явилася. Наприклад, П. Буркова, Н. Головніцька, А. Земськова пропонують термін «гастрономічний дискурс» («gastronomic discourse»), П. Банман – апелює до термінологічної комбінації «кулінарний дискурс» («culinary discourse»), О. Савельєва використовує термін «кулінарний та гастрономічний дискурс», М. Девіс актуалізує термін «restaurant discourse» («ресторанний дискурс»), А. Олянич, Є. Бараташвілі – віддають перевагу терміну «глутонічний дискурс» [4, с. 69]. Крім того, деякі дослідники наголошують на так званій штучній «синонімізації» назв певного дискурсу [5, с. 197].

Л. Р. Єрмакова акцентує увагу на тому, що кулінарна лексика є засобом відображення національної мови, яка реалізується в системі тексту в процесі комунікації та пов'язана з найменуваннями харчових продуктів, а також їх споживанням. Оскільки традиції споживання їжі різняться в кожній країні, Л. Р. Єрмакова вважає, що кулінарна лексика є національно та культурно обумовленою [5, с. 6].

Ці факти дозволяють стверджувати, що в сучасному мовознавстві немає чіткого розмежування окреслених понять. Одне і те ж явище можна назвати кулінарним, гастрономічним та глутонічним дискурсом. У даній роботі за робоче прийняте визначення науковців, які пропонують використовувати термін «кулінарний дискурс» – вважаємо його більш прийнятним, оскільки він охоплює різні аспекти та поєднує різні дискурсивні практики.

Кулінарний дискурс має основні позамовні властивості, такі як: 1) представляє культурні, мовні, релігійні, етнічні та ідеологічні уподобання певної лінгво-культурної спільноти; 2) виявляє так звану глутонічну, або гастрономічну, картину світу [6, с. 21].

Однак із зростанням інтересу до вивчення кулінарного дискурсу жанр досліджень розширюється. Наприклад, Ю. Половинчак зазначає, що значуща для кулінарного дискурсу рефлексія може приймати різні форми – це художні твори, пов'язані з темою їжі, та особливий «кулінарний» жанр на межі літератури та публіцистики, що створює образи їжі та кухні в художніх текстах [3, с. 95]. Польський дослідник В. Жарсі включає до таких текстів спеціальну літературу – кулінарні книги з конкретною граматиною, семантикою, прагматикою та візуальним рядом, які поєднують рецепти, що є артефактом культури, продуктом кулінарних традицій [7, с. 56].

3. Структурні та семантичні особливості кулінаронімів

Аналіз емпіричного корпусу дослідження дозволяє виділити наступні структурні класи слів: непохідні та похідні, серед яких найбільшою продуктивністю характеризуються непохідні слова – 76,23% (170 лексичних одиниць), наприклад: *onion, carrot, lettuce, garlic, lemon, apple, peach, berries, almond, nut, beans, sage, dill, biscuit, bread, flour, potato, pumpkin, tomato, shallot, portobello, shiitake, pistachio, soy, basil, baguette, pasta, orecchiette, fettucine, tortilla, filet, turkey, salmon, burrata, champagne, vodka, liqueur* і т. д.

Меншу продуктивність демонструють похідні слова, які становлять 23,77% (40 лексичних одиниць) від загальної кількості вибірки, наприклад: *dragonfruit, starfruit, coconut, blackberries, blueberries, hazelnuts, peanuts, chestnuts, doughnut, cheesecake, steakhouse, tenderloin, eggwhite, seafood, ice-cream, buttercream, buttermilk, milkshake, cocktail*.

Аналіз семантики одиниць дослідження дозволяє виділити чотири семантичні групи:

1. Їжа рослинного походження: овочі; фрукти; ягоди; горіхи та насіння; боби; трави; рослинні олії та соуси. Наприклад: *asparagus, ball of spinach, beet, broccoli, mango, kiwi, grapes, blackberries, strawberry, almond, peanuts, soy, thyme* і т. д.

2. Їжа тваринного походження: м'ясо; м'ясо птиці та яйця; риба; морепродукти; молоко та молочні продукти; сири. Наприклад: *ground meet, filet, chicken, turkey, yolk, salmon, tuna, oyster, shrimp, cream, buttermilk, burrata* і т. д.

3. Зернові культури та вироби з борошна. Наприклад: *biscuit, bread, croutons, noodles, pasta, yeast* і т. д.

4. Напої: безалкогольні напої; алкогольні напої. Наприклад: *apple juice, coffee, green tea, milkshake, lemonade, gin, beer, champagne* і т. д.

Найбільша кількість номінацій належить лексико-семантичній групі на позначення продуктів харчування рослинного походження – 100 лексем (45 %), далі знаходяться продукти харчування тваринного походження – 66 лексем (30 %), зернові культури та вироби з борошна – 30 лексем (14 %); напої – 24 лексеми (11 %).

4. Висновки

Кулінарний дискурс за своєю формою і структурою вміщує в собі значний набір екстралінгвістичних властивостей; його метою є формування норм моралі, смакових переваг, і навіть світогляду споживача. Поняття *ЇЖА* відображає національно-культурну специфіку уявлень про харчування, є багатовимірним ментальним утворенням, що актуалізується через певні лінгвістичні засоби, які кваліфікуються як кулінароніми.

Аналіз структури одиниць дослідження демонструє, що найбільш продуктивними є непохідні слова 168 лексем (76,23 %), порівняно меншу продуктивність мають похідні слова 52 лексем (23,77 %). У свою чергу, аналіз семантики корпусу емпіричного дослідження дозволяє виділити 4 групи на позначення продуктів харчування, із них лексика на позначення продуктів харчування рослинного походження містить 100 лексем (45 %), продукти харчування тваринного походження – 66 лексем (30 %), зернові культури та вироби з борошна - 30 лексем (14 %), напої – 24 лексеми (11 %).

Аннотация. Стаття посвящена анализу структурных и семантических особенностей номинации продуктов питания и блюд. Кулинарный дискурс — это особый вид массовой коммуникации, который характеризует всю систему пищевого процесса и состоит из следующих этапов: обработка пищевой продукции, подготовка пищевой продукции к приготовлению, процесс приготовления и потребления пищи. Исследование осуществляется на материале видео файлов, размещенных на видеохостинге YouTube. Пища является одной из самых популярных тем в создании контента в цифровой сфере. В рамках анализа были выделены следующие структурные типы кулинарунимов производные и непроизводные; а также 4 основные семантические группы: пища растительного происхождения, пища животного происхождения, зерновые культуры и изделия из муки, напитки.

Ключевые слова: дискурс, кулинарный дискурс, кулинарунимы, структура, семантика, производные, непроизводные слова.

Abstract. The article is devoted to the analysis of structural and semantic features of food and dishes nomination. Culinary discourse is a special type of mass communication which characterizes the entire system of the

food consumption, consisting of the following stages: food processing, preparation of food for cooking, the process of cooking and eating. The research is based on video files hosted on YouTube video hosting site. Food is one of the most popular topics in creating content in the digital area. The analysis allowed to identify the following structural types of culinary names: derived and non-derived; as well as 4 main semantic groups: food of plant origin, food of animal origin, cereals and flour products, beverages.

Key words: discourse, culinary discourse, culinaryisms, structure, semantics, derivatives, non-derivative words.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Залужна О., Холодюк О. Граматичні та прагмасемантичні особливості спонукальних висловлювань в англійськомовному публіцистичному дискурсі (на матеріалі заголовків статей онлайн версії The Guardian). *Лінгвістичні студії Linguistic Studies* : зб. наук. праць. Вінниця, 2020. Вип. 40. С. 101–111. DOI: <http://dx.doi.org/10.31558/1815-3070.2020.40.1.8>
- 2 Державецька І. О. Глютонічний дискурс: лексикографічний аспект. збірник наукових праць. Одеса : Одеський лінгвістичний вісник, 2014. С. 69–72.
- 3 Половинчак Ю. М. Кулінарно-гастрономічний дискурс соціальних медіа в процесах формування національної ідентичності. збірник наукових праць. К. : НБУ ім. В Вернадського, 2016. С. 93–99.
- 4 Олянич А. В. Когнитивная и лингвосомиотическая системы глuttonии : к разработке типологии знаков гастрономического дискурса. *Филологические науки в МГИМО : сб. науч. тр.* М. : МГИМО-Университет, 2014. № 56 (71). С. 91–111.
- 5 Ермакова Л. Р. Глuttonические прагматонимы и национальный характер: на материале русской и английской лингвокультур. Белгород : Белгородский гос. нац. Исследовательский ун-т, 2011. 236 с.
- 6 Корольов І. Р. Поняття дискурсу в сучасному мовознавстві: визначення, структура, типологія. *Studia Linguistica : збірник наукових праць.* К., 2012. 21 с.
- 7 Жарски В. Анализ кулинарного дискурса (методологические заметки). URL: <http://docplayer.ru/41317823-Valdemar-zharski-vroclav-polsha-analizkulinarnogo-diskursa-metodologicheskiezametki.html>

УДК 821.161.2'06Стус:81'255.4

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕЗІЇ ВАСИЛЯ СТУСА

К. С. Стеценко, О. В. Білецька

Анотація. У статті здійснено огляд розвитку перекладу, встановлено особливості перекладу художніх творів, зокрема поетичних, визначено головні труднощі, які виникають при перекладі поетичних творів з української мови. У роботі проілюстровано особливості перекладу поетичної мови Василя Стуса методом порівняльного аналізу оригінальних творів із перекладами німецькою, англійською та російською мовами. Результати базуються на аналізі 24 віршів, з них 7 оригінальних творів українською мовою та 17 перекладів, з яких 4 німецькою, 2 англійською та 11 російською мовами, з точки зору спільних та відмінних рис між оригіналом та перекладами у віршових розмірах, синтаксичній, лексичній та стилістичній структурах текстів.

Ключові слова: художній переклад, поетичні твори, Василь Стус, порівняльний аналіз.

У сучасному суспільстві читання іноземної художньої літератури стає дедалі поширенішим, а тому роль правильного перекладу надзвичайно велика. Виявлення особливостей перекладу поетичних творів на прикладі поезій Василя Стуса уможливить подальше їхнє застосування в діяльності перекладачів та призведе до активної популяризації українських письменників закордоном.

Пропонована стаття присвячена дослідженню особливостей перекладу художніх творів на прикладі поезії Василя Стуса та її перекладів англійською, німецькою та російською мовами.

Загальні питання теорії перекладу досліджували Л. С. Бархударов, В. Н. Комісаров, Л. К. Латишев, Я. Й. Рецкер, В. В. Коптілов. Особливості перекладу художніх творів розглянуто в працях В. Н. Комісарова, К. Чуковського, М. Гумільова, М. П. Алексєєва, В. С. Виноградова, Г. П. Кочура, Р. П. Зорівчак та ін. Творчість В. Стуса розглядали у своїх працях Д. Стус, А. Загнітко, Л. Петрова, О. Радомська, М. Вінтонів, М. Коцюбинська, В. Біляцька, А. Бондаренко та ін.